

جغرافیا

پایه یازدهم
رشته علوم انسانی

مؤلف

فرهاد بهرامیان

جغرافیا
بیست

فروض پیش

۳
نمونه
امتحانی

۹۵۰
پرسش
تشریحی

۱۴۰
صفحه
درسنامه

+ ۲

ساعت
فیلم
آموزشی
ویژه
شب
امتحان

9 786220 308584

تهران، میدان انقلاب

بیش بازارچه کتاب

www.gajmarket.com

پیشگفتار

ن و القلم و ما یسطرون

پاک و منزه است خدایی که نعمت نوشتن را روزی ام قرار داد تا به لطف او، این مجموعه را برای دانشآموزان مرز و بوم خود آماده سازم. امید است که با پاری حضرت حق این کار هر چند کوچک نقش بسزایی در موفقیت این عزیزان داشته باشد.

این مجموعه شامل موارد زیر است:

۱. درسنامه کامل هر درس با ذکر تمام جزئیات که با مطالعه آن نکته ناگفته‌ای برای دانشآموزان باقی نماند.
۲. به تمام سؤالات کتاب درسی شامل سؤالات ابتدا و میان درس و فعالیت‌ها به طور کامل پاسخ داده شده است.
۳. در انتهای هر درس، خلاصه هر درس به صورت نمودار، جهت نگاه کلی به آن درس و مطالعه سریع و مرور آن قبل از امتحان آمده است.
۴. پس از هر درس مجموعه‌ای از پرسش‌های گوناگون به صورت (صحیح، غلط / چهارگزینه‌ای / جای خالی / وصل کردنی / اصطلاحات و تعاریف / کمانکی / پاسخ کوتاه / پاسخ بلند) آمده است که همانند سؤالات امتحانات نهایی است.
۵. دانشآموزان با خواندن متن درسنامه می‌توانند به راحتی به پرسش‌های پایان هر درس پاسخ دهند و در صورت ندانستن پاسخ پرسشی می‌توانند به درسنامه مراجعه کرده و پاسخ را دریابند.
در پایان، نگارش این کتاب را به پدرم «جمشید بهرامیان» و برادرم «فرزاد بهرامیان» تقدیم می‌کنم و امیدوارم پاداش معنوی این نگاره به روح بزرگ این عزیزان برسد.

فرهاد بهرامیان

فهرست

پاسخ	سؤالات	درسنامه	
۱۸۸	۱۴	۶	درس اول: معنا و مفهوم ناحیه
۱۸۸	۲۳	۱۶	درس دوم: انسان و ناحیه
۱۹۵	۴۳	۲۶	درس سوم: نواحی آب و هوایی
۱۹۵	۶۱	۴۷	درس چهارم: ناهمواری‌ها و اشکال زمین
۱۹۵	۷۸	۶۵	درس پنجم: نواحی زیستی
۱۹۷	۹۵	۸۱	درس ششم: نواحی فرهنگی
۱۹۹	۱۱۲	۹۸	درس هفتم: نواحی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)
۲۰۱	۱۳۲	۱۱۶	درس هشتم: نواحی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی)
۲۰۳	۱۴۵	۱۳۶	درس نهم: معنا و مفهوم ناحیه سیاسی
۲۰۵	۱۶۲	۱۴۸	درس دهم: کشوریک ناحیه سیاسی
۲۰۸	۱۸۲	۱۶۶	درس یازدهم: ژئوپلیتیک

بارم‌بندی درس جغرافیا ۲

نمره	پایانی نوبت دوم (خرداد)، شهریور و دی‌ماه	شماره درس
۵	۰/۵	۱
	۰/۵	۲
	۱	۳
	۱	۴
	۱	۵
	۱	۶
۱۵	۳	۷
	۳	۸
	۳	۹
	۳	۱۰
	۳	۱۱
۲۰	۲۰	جمع

امتحان نهایی

۲۱۲	آزمون ۱: نوبت دوم
۲۱۳	آزمون ۲: نوبت دوم
۲۱۵	آزمون ۳: خرداد ماه ۱۴۰۳
۲۱۸	پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون اتا ۳

شب امتحان

نوبت دوم

نوبت اول

درستاں

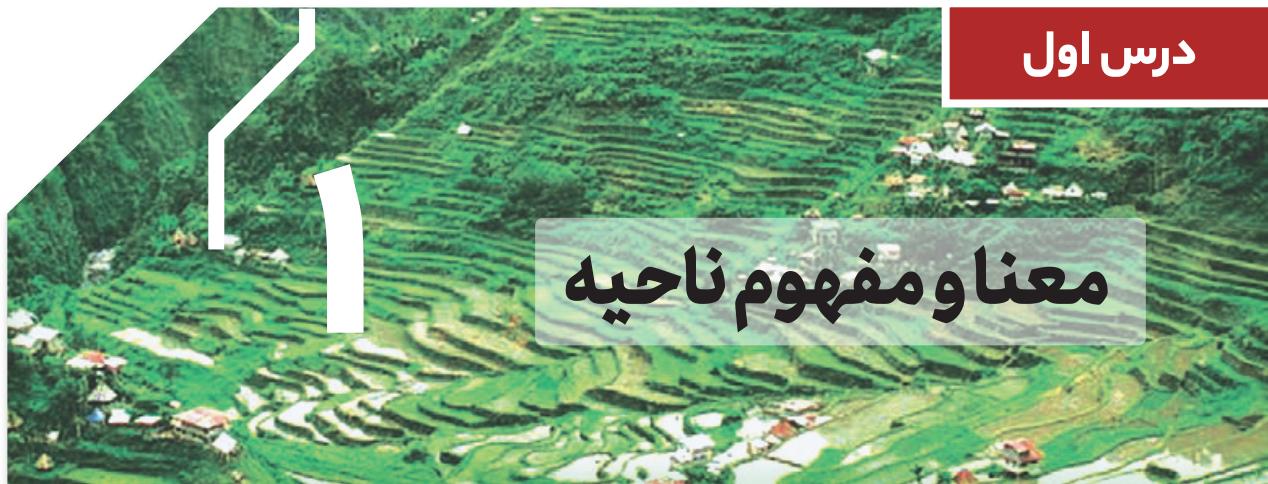
و سؤالات تشریحی

بخش

درس اول

معنا و مفهوم ناحیه

معنا و مفهوم ناحیه

ایستگاه سؤال

چه عواملی سبب می شود که یک ناحیه با ناحیه دیگر تفاوت داشته باشد؟

پاسخ عواملی مانند آب و هوا، پوشش گیاهی، نوع بهره برداری از محیط، شیوه زندگی مردم و ... سبب تفاوت نواحی از یکدیگر می شوند.

تصویر (۱) - مزرعه‌ای در سوئیس

ناحیه مرتبط

- تصویر (۱) یک ناحیه مرتبط با پوشش گیاهی غنی و فعالیت دامداری را نشان می دهد.
- در این ناحیه، بارندگی زیاد و رطوبت کافی موجب به وجود آمدن چمنزارهای وسیع شده که شرایط مناسبی برای دامداری و پرورش گاو فراهم آورده است.
- نوع خانه‌ها و شکل سقف ساختمان‌ها نیز با ریزش‌های جوی و نوع فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه، یعنی نگهداری دام و علوفه تناسب دارد.

تصویر (۲) - بندر پیرائوس - یونان

ناحیه ساحلی

- تصویر (۲) یک ناحیه ساحلی با فعالیت تجاری و گردشگری را نشان می دهد.
- امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقص بندری در کنار دریا شده است.
- جذب جمعیت زیاد، رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت، گردشگری و حمل و نقل بار و مسافر موجب پدیدآمدن ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.

ایستگاه سؤال

به تصاویر زیر دقت کنید.

۱ زندگی شبانی - شمال آفریقا

۲ مزرعه نخل روغنی (پالم) - مالزی

۳ مزرعه نخل روغنی (پالم) - مالزی

۱ آ) تفاوت‌های این دو مکان چیست؟

ب) عواملی که این دو از هم متمایز می‌کنند، کدام‌اند؟

۲ نوع فعالیت و شیوه زندگی چه ارتباطی با محیط طبیعی دارد؟

پاسخ ۱ آ) تصویر شماره (۱)، یک منطقه بیابانی با آب و هوای گرم و خشک را نشان می دهد. در این منطقه به علت نوع آب و هوای و دسترسی محدود

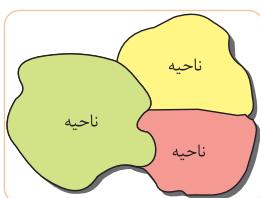
به منابع آبی، پوشش گیاهی کم و اغلب به صورت درختچه و بوته دیده می شود.

تصویر شماره (۲)، ناحیه‌ای با آب و هوای گرم و مرتبط را نشان می دهد؛ در این ناحیه دسترسی به آب باعث شده پوشش گیاهی نسبتاً خوبی وجود داشته باشد.

ب) به طور کلی نوع آب و هوای دسترسی به منابع آبی و خاک حاصل خیز، نوع زندگی و معیشت و فعالیت‌های اقتصادی مردم، باعث تمایز این دو ناحیه از هم شده است.

❷ شرایط طبیعی هر منطقه‌ای در نوع فعالیت و شیوه زندگی مردم آن منطقه نقش تعیین کننده‌ای دارد. مثلاً در نواحی گرم و خشک (شکل ۱) عدم دسترسی به آب باعث شده مردم به جای فعالیت کشاورزی به پرورش دام‌هایی پردازند که با شرایط گرما سازگاری دارند؛ همچنین نوع پوشش و نحوه ساخت خانه‌هایشان متناسب با شرایط آب و هوایی آن ناحیه است. در شکل ۲) نیز وجود رطوبت و البته گرمی هوا باعث شده مردم به کاشت و پرورش نخل، که گیاهی مقاوم در برابر گرمای است پردازند.

ناحیه

- هر مکان روی زمین ویژگی‌هایی دارد.
- میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد که آن مکان را از سایر مکان‌ها متفاوت می‌سازد.
- از کارهای مهم جغرافی دانان، مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌ها است.

● مکان‌هایی که ویژگی‌های مشابه دارند، همان نواحی هستند.

● «ناحیه» یکی از مفاهیم اصلی در دانش جغرافیا است.

تعريف ناحیه بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) همگون و خاصی دارد، به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.

ویژگی‌های نواحی

- ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (وحدت یابی).
- هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.

پیشتر بدانیم

ناحیه و منطقه هر دو معادل فارسی واژه انگلیسی Region هستند؛ بنابراین مترادف یکدیگرند و می‌توان آن‌ها را به جای یکدیگر به کار برد.

ناحیه‌بندی

- جغرافی دانان از گذشته، سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی که در آن‌ها پدیده‌های همگونی و وحدت دارند، تقسیم کرده و سپس مورد مطالعه قرارداده‌اند.
- تقسیم‌بندی نواحی به منظور شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد.

تعريف ناحیه‌بندی یعنی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد.

● جغرافی دانان برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار می‌گیرند. آن‌ها با توجه به این معیارها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند و نواحی مختلف را روی نقشه نمایش می‌دهند.

نکته!

- ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد.
- انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی دان بستگی دارد.

۱ عوامل طبیعی

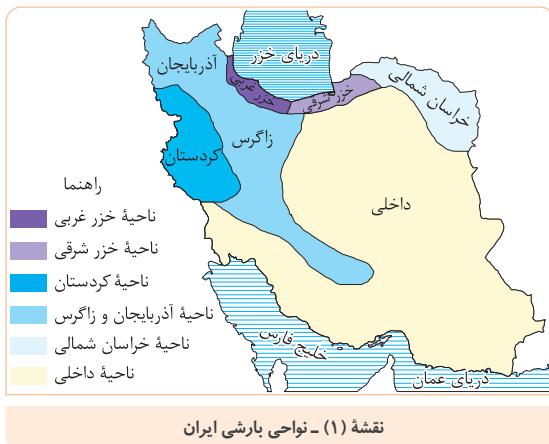
۲ عوامل انسانی

معیارها و ملاک‌های تعیین حدود یک ناحیه عبارتند از

۱. معیارهای مربوط به عوامل طبیعی

۱ ناهمواری‌ها، ۲ آب و هوا، ۳ پوشش گیاهی، ۴ خاک و نظایر آن از معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی است.

ناحیه‌بندی براساس معیارهای مربوط به بارش

در این نقشه، جغرافی دان براساس ترکیب ویژگی‌های عمده بارش از قبیل: ۱ میانگین بارندگی سالانه، ۲ توزیع فصلی بارش و ۳ بالاترین میزان بارش روزانه، ایران را به شش ناحیه بارشی تقسیم کرده است که عبارتداز:

۱ ناحیه خوزستان

۲ ناحیه خراسان شمالی

۳ ناحیه کردستان

۴ ناحیه آذربایجان و زاگرس

۵ ناحیه خراسان شمالي

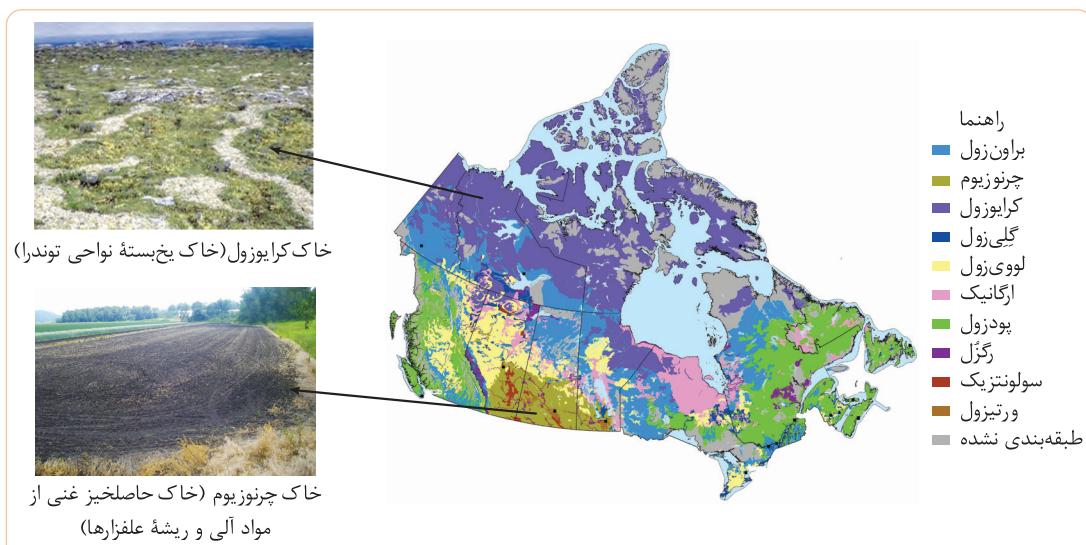
۶ ناحیه داخلی

ویژگی‌های آماری نواحی بارشی ایران

ناحیه	میانگین بارش سالانه به میلی‌متر	میانگین بارندگی فصلی به میلی‌متر	میانگین بارندگی سالانه به درصد	نام ایستگاه			
				پاییز	تابستان	بهار	زمستان
خرزگان	-	۹	۹۳	۴۰	۲۰	۱۴	۲۶
سنندج	۹	۴۸	۳۳	۴۸	۳۰	۵	۴۳
زنجان - شهرکرد	۱۱	۳۳	۳۳	۲۷	۳	۲۸	۴۲
مشهد	۱۱	۳۳	۳۳	۲۷	۳	۲۸	۴۲
اهواز - ایرانشهر -	۱۹	۲۸	۲۳	۲۳	۲	۱۹	۵۶
یزد - سمنان							۱۵۴
داخلی							

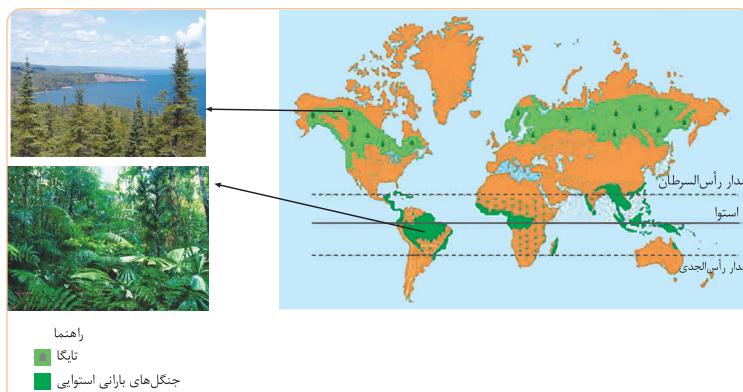
ناحیه‌بندی براساس پراکندگی خاک‌ها

برای مثال، ناحیه‌بندی در کانادا براساس نوع خاک نواحی متمازی را به وجود آورده است و بر نوع پوشش گیاهی و کشت و ... نیز اثر دارد.

■ ناحیه‌بندی بر اساس زیست‌بوم

- تعریف** زیست‌بوم‌ها جزء نواحی طبیعی هستند که هر یک به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارند، از بقیه متمایز می‌شوند.
- در نقشه زیر، دو زیست‌بوم (بیوم) متفاوت را مشاهده می‌کنید.

ایستگاه سؤال

دو زیست‌بوم تایگا و جنگل‌های بارانی استوایی چه تفاوت‌هایی دارند؟

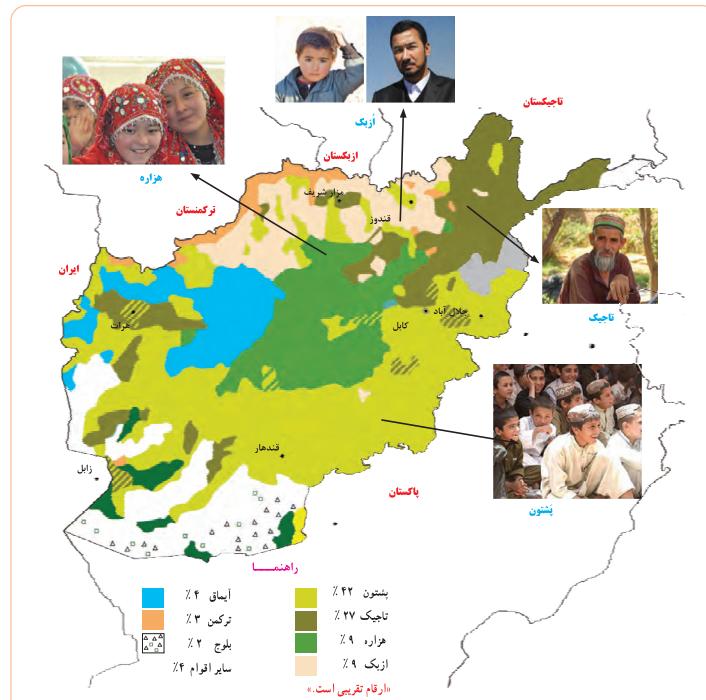
پاسخ تایگا از گسترده‌ترین زیست‌بوم‌هاست و به داشتن جنگل‌های مخروطیان و سوزنی برگ‌ها معروف است. زمین این زیستگاه همیشه مرطوب است و بین ۵۰۰ تا ۲۵۰۰ میلی‌متر بارندگی در آن وجود دارد. میانگین دما در این منطقه در ۶ ماه از سال کمتر از صفر درجه است. جنگل‌های بارانی استوایی در مجاورت خط استوا گسترده شده است. در این زیست‌بوم هوا همیشه گرم و رطوبت حدود ۸۰ درصد و بارندگی سالیانه ۲۵۰۰ میلی‌متر است. به علت بارندگی زیاد پوشش گیاهی این ناحیه متراکم است.

۲. معیارهای مربوط به عوامل انسانی

- این معیارها ممکن است **۱** جمعیت، **۲** اقوام (قومیت‌ها)، **۳** دین، **۴** زبان، **۵** فرهنگ، **۶** نوع فعالیت‌های اقتصادی و مانند آن باشد. نمونه برخی از این عوامل در زیر آورده شده است:

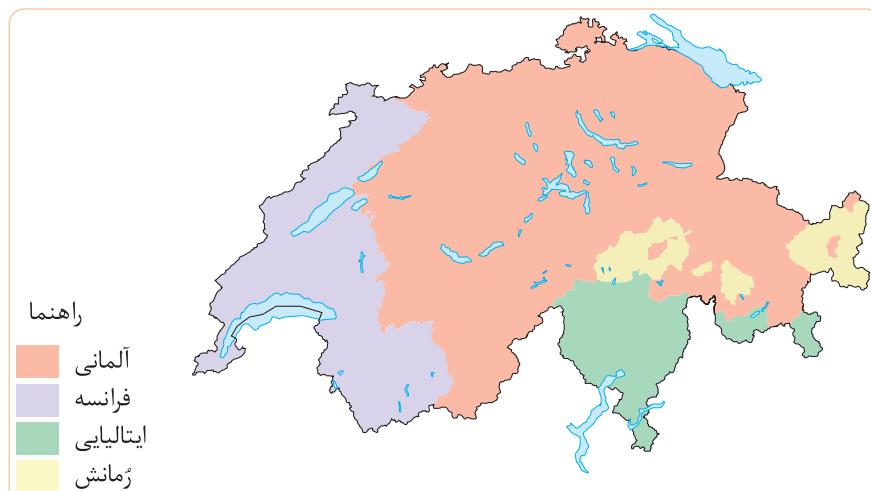
قومیت‌ها

در نقشه زیر پراکندگی نواحی قومیتی در افغانستان مشاهده می‌شود؛ اقوام مختلف هر یک در بخش خاصی از کشور افغانستان سکونت دارند.

زبان

به نقشه زیر توجه کنید، در کشور سوئیس چهار زبان رسمی شامل ۱ آلمانی، ۲ فرانسه، ۳ ایتالیایی و ۴ رُمانش وجود دارد.

نقشه (۵) - پراکندگی نواحی زبانی اصلی در سوئیس

دین

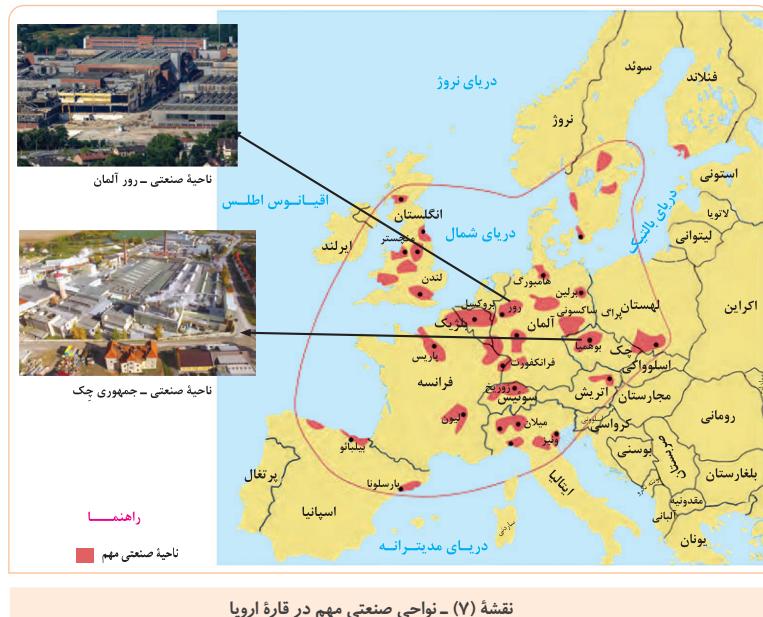
نقشه زیر، کشور هند را نشان می‌دهد که بر مبنای پراکندگی ادیان ناحیه‌بندی شده است. هر دین تقریباً قلمرو جغرافیایی خاصی را در سرزمین هند اشغال کرده است.

نقشه (۶) - پراکندگی نواحی ادیان در هند

■ فعالیت‌های اقتصادی

نقشهٔ زیرنواحی عمدهٔ صنعتی در قارهٔ اروپا را نشان می‌دهد.

ایستگاه سؤال

نواحی صنعتی اروپا بیشتر در کدام بخش‌های این قاره استقرار یافته‌اند؟

- پاسخ به طور عمده این نواحی در بخش‌های مرکزی و به خصوص غرب اروپا مانند کشورهای سوئیس، آلمان، فرانسه و شمال ایتالیا، در شمال غربی (انگلستان)، در جنوب غربی (بخش‌هایی از اسپانیا) و در شمال (بخش‌هایی از سوئد) پراکنده است.

بیشتر بدانیم

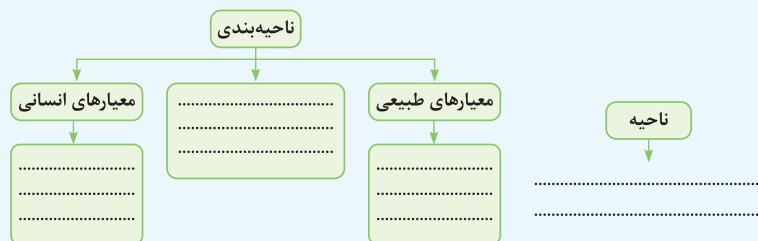
امروزه برای ناحیه‌بندی از روش‌های جدید نقشه‌کشی، تفسیر عکس‌های هوایی، سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و به‌ویژه روش‌های ریاضی و آماری استفاده می‌شود.

فعالیت

سؤال ۱ آآ به نظر شما چرا جغرافی دان‌ها ناحیه‌بندی می‌کنند؟

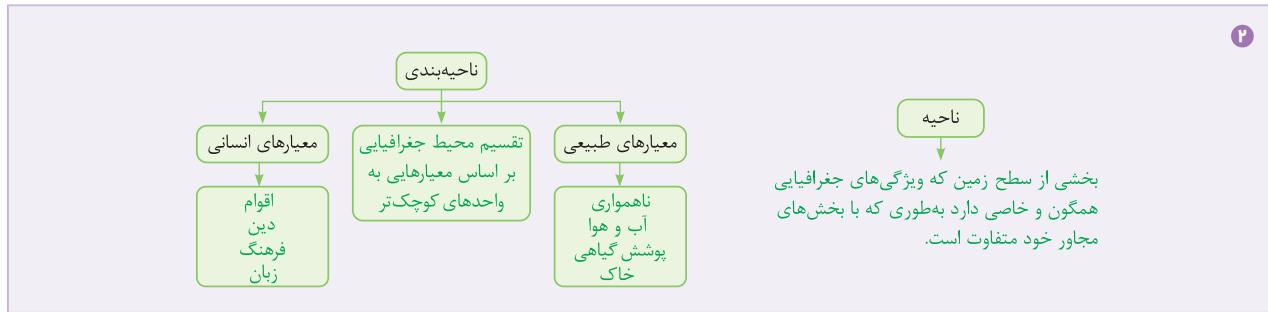
ب) ناحیه‌بندی جغرافی دان‌ها با کار محققان سایر رشته‌های علمی (مثلاً زیست‌شناسان در رده‌بندی موجودات زنده یا مورخان در تقسیم‌بندی تاریخ به دوره‌های زمانی و ...) چه شباهتی دارد؟

روی یک کاغذ نمودار زیر را رسم کنید و به جای نقطه‌چین‌ها عبارات مناسب بنویسید.

- پاسخ ۱ آآ جغرافی دان‌ها برای شناخت بهتر و علمی کردن مطالعات و تحقیقات دربارهٔ مکان‌ها دست به ناحیه‌بندی مناطق می‌زنند، تا بتوان به طور صحیح برای آن‌ها برنامه‌ریزی کرد.

ب) محققان در علوم مختلف تقسیم‌بندی (ناحیه‌بندی) را بر اساس وحدت و همگونی نسبی میان عناصر انجام می‌دهند که این موضوع می‌تواند میان تمام رشته‌های علمی مشترک باشد.

بخشی از سطح زمین که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاصی دارد بهطوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.

مهارت‌های جغرافیایی

ایستگاه سؤال

- ۱۱ آ) هریک از نقشه‌های ۱ تا ۷، ناحیه‌بندی بر مبنای کدام معیار طبیعی یا انسانی را نشان می‌دهد؟
ب) برای نقشه‌های شماره ۱، ۴، ۵، جدولی ترسیم کنید و اطلاعاتی را که هر نقشه و راهنمای آن در اختیار شما می‌گذارد، استخراج و یادداشت کنید.

معیار ناحیه‌بندی	تعداد نواحی روی نقشه	مقایسه وسعت نواحی (وسیع ترین ناحیه)	موقعیت تقریبی نواحی عمدۀ	آنچه از این نقشه درک می‌کنم
------------------	----------------------	-------------------------------------	--------------------------	-----------------------------

۱۲ با توجه به نقشه پراکندگی ادیان در کشور هند و آنچه درباره میزان جمعیت آن کشور می‌دانید، تعداد تقریبی مسلمانان هند را محاسبه کنید.

- پاسخ ۱) آ) نقشه ۱ ← معیار طبیعی ← نواحی بارشی / نقشه ۲ ← معیار طبیعی ← پراکندگی خاکها / نقشه ۳ ← معیار طبیعی ← زیست‌بوم / نقشه ۴ ← معیار انسانی ← پراکندگی اقوام / نقشه ۵ ← معیار انسانی ← پراکندگی نواحی زبانی / نقشه ۶ ← معیار انسانی ← پراکندگی ادیان / نقشه ۷ ← معیار انسانی ← نواحی صنعتی

(ب)

معیار ناحیه‌بندی	تعداد نواحی روی نقشه	مقایسه وسعت نواحی (وسیع ترین ناحیه)	موقعیت تقریبی نواحی عمدۀ	آنچه از این نقشه درک می‌کنم
طبیعی	۶	ناحیه داخلی	بخش‌های مرکزی، شرقی و جنوبی کشور	شنش ناحیه بارشی در کشور وجود دارد و ایران جزو سرزمین‌های کم بارش است.
انسانی	۸	ناحیه سکونت قوم پشتون	در نیمه جنوبی کشور از شرق به غرب	اقوام متعددی در افغانستان زندگی می‌کنند که بیشتر آن‌ها اقوام پشتون و تاجیک هستند.
انسانی	۴	ناحیه آلمانی زبان	در نواحی مرکزی، شمال، شمال شرق و بخش‌هایی از جنوب	چهار زبان رسمی در سوئیس وجود دارد و بیشتر مردم به زبان آلمانی و فرانسوی صحبت می‌کنند.

- ۱۳ طبق آخرین سرشماری که در کشور هند در سال ۲۰۱۱ انجام شد، جمعیت آن حدود یک میلیارد و دویست میلیون نفر برآورده شد. با توجه به داده‌های نقشه که مسلمانان هند را حدود ۱۴٪ تخمین زده است؛ تعداد تقریبی مسلمانان این کشور از رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$\frac{۱ / ۲۰۰ / ۰۰۰ / ۰۰۰ \times ۱۴ / ۲}{۱۰۰} = ۱۷۰ / ۴۰۰ / ۰۰۰ = \text{تعداد مسلمانان}$$

امکان تجارت دریایی موجب بوجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است.

جذب جمعیت زیاد، رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل و نقل بار و مسافر موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.

تعریف: بخشی از سطح زمین که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاصی دارد.

ویژگی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است.

۱ هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود.

تقسیم زمین به واحدهای کوچک‌تر براساس پدیده‌های همگون و سپس مطالعه آن‌ها

تقسیم‌بندی زمین برای شناخت بهتر و آسان تر مکان‌های مختلف

وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم کنیم به‌طوری که هر

واحد با واحدهای مجاور تفاوت داشته باشد ناحیه‌بندی می‌گوییم.

پس از ناحیه‌بندی یک ناحیه، آن را بروی نقشه ترسیم می‌کنند.

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکریک جغرافی دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد.

معنا و مفهوم ناحیه

۱ ناهمواری میانگین بارندگی سالانه

۲ آب و هوای ویژگی‌های عمده بارش توزیع فصلی بارش

۳ پوشش گیاهی بالاترین میزان بارش روزانه

۴ خاک

۱ جمعیت

۲ اقوام

۳ دین

۴ زبان

۵ فرهنگ

۶ نوع فعالیت‌های اقتصادی

معیارهای مربوط به ناحیه‌بندی

زیست بوم — جزء نواحی طبیعی است که هر یک به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارد از بقیه متمایز می‌شوند.

یادداشت:

سؤالات تشریحی

درس اول: معنا و مفهوم ناحیه

الف درست یا نادرست

۱. کشور اوکراین جزو نواحی صنعتی مهم اروپا محسوب می‌شود.
۲. میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد.
۳. از کارهای جغرافی دانها مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌ها است.
۴. مکان‌هایی که ویژگی‌های مشابه دارند همان نواحی هستند.
۵. انگلیسی، یکی از چهار زبان رسمی در کشور سوئیس است.

ب جای خالی

- (خرداد ۱۴۰۳)
۶. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به ..... و تحقیق جغرافی دان بستگی دارد.
  ۷. بیشتر مردم کشور سوئیس به زبان ..... سخن می‌گویند.
  ۸. ناحیه‌بندی کاری صرفاً ..... است و براساس ..... یک جغرافیدان و شیوه کار او صورت می‌گیرد.
  ۹. از مفاهیم اصلی در دانش جغرافیا ..... است.
  ۱۰. بیشترین میزان بارندگی سالانه مربوط به ناحیه بارشی ..... می‌باشد.
  ۱۱. بیشترین جمعیت افغانستان را قوم ..... تشکیل می‌دهد.
  ۱۲. ناحیه صنعتی ..... از نواحی صنعتی کشور آلمان است.

ج کمانکی

۱۳. مکان‌هایی که ویژگی‌های مختلف - مشابه) دارند همان نواحی هستند.
۱۴. ناحیه‌بندی کاری صرفاً (جغرافیابی - سیاسی) است.
۱۵. زیست‌بوم‌ها جزء نواحی (طبیعی - انسانی) می‌باشند.
۱۶. پراکنده‌ی زیست‌بوم (تاپا - جنگلهای بارانی استوایی) در آمریکای جنوبی بیشتر است.
۱۷. بیشترین جمعیت مردم هند پیرو دین (هندو - بودایی) می‌باشند.

د برقراری ارتباط

۱۸. هریک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ یک مورد اضافی است.)

۱) ناحیه‌بندی	آ) وحدت و همگونی میان عناصر
۲) ناحیه	ب) جزو نواحی طبیعی هستند.
۳) بیوم	پ) تقسیم محیط براساس معیارها
۴) مکان	

ه چهارگزینه‌ای

۱۹. «خاک چرنوزیوم، پراکنده‌ی صنایع و ویژگی‌های بارشی» به ترتیب جزو کدام دسته از معیارهای ناحیه‌بندی محسوب می‌شوند؟ (خرداد ۱۴۰۳)
- ۱) طبیعی، طبیعی، انسانی
  - ۲) طبیعی، انسانی، طبیعی
  - ۳) انسانی، انسانی، طبیعی
  - ۴) طبیعی، انسانی، انسانی
۲۰. هر کدام از عبارت‌ها مربوط به کدام نوع از خاک است؟
- آ) خاک یخ‌بسته نواحی توندرا
  - ب) خاک حاصلخیز‌غنى از مواد آلی و ریشه‌های غفارها
  - ۳) کرایوزول - ارگانیک
  - ۴) ورتیزول - ارگانیک
  - ۱) چرنوزیوم - پودزول
  - ۲) کرایوزول - چرنوزیوم

۲۱. کدام مورد در ترکیب ویژگی‌های عمدۀ بارش در ایران نقش ندارد؟

- ۲) میانگین بارندگی سالانه
- ۴) توزیع ماهانه بارش

۱) توزیع فصلی بارش

۳) بالاترین میزان بارش روزانه

۲۲. کدام یک از معیارهای انسانی ناحیه‌بندی محسوب نمی‌شود؟

- ۲) جمعیت - دین
- ۴) فرهنگ - نوع فعالیت اقتصادی

۱) زبان - نوع کشت

۳) قومیت‌ها - دین

۲۳. چگونه جغرافی‌دانان، سطح زمین را ناحیه‌بندی می‌کنند؟

- ۲) تعیین حدود نواحی جغرافیایی
- ۴) وحدت‌یابی مکان‌ها و فضاهای جغرافیایی

۱) تقسیم‌بندی نواحی جغرافیایی

۳) مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌ها

(داخل ۱۴۰۰)

۲۴. کدام گزینه، با توجه به تصویر رو به رو، عبارت تدوین شده را به درستی کامل می‌کند؟

«هر مکان در روی زمین ویژگی‌هایی دارد و .....»

۱) میان هر واحد با واحد مجاور تقاضوت وجود دارد.

۲) میان اجزا و پدیده‌های آن، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد.

۳) تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.

۴) ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی میان عناصر طبیعی و انسانی است.

اصطلاحات و تعاریف

۹

ناحیه: ۲۵

زیست‌بوم: ۲۶

پاسخ کوتاه

ز

۲۷. چه عاملی سبب ایجاد یک شهر با نقش بندری می‌شود؟

۲۸. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه به چه عاملی بستگی دارد؟

۲۹. معیارهای ناحیه‌بندی از نظر جغرافی‌دان‌ها کدام‌اند؟

۳۰. معیارهای مربوط به عوامل طبیعی ناحیه‌بندی را نام ببرید.

۳۱. چهار زبان رسمی در کشور سوئیس را نام ببرید.

۳۲. بیشترین جمعیت مردم هند، به ترتیب پیرو چه ادیانی هستند؟

پاسخ بلند

ح

۳۳. چه عاملی موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلند مرتبه در یک شهر بندری می‌شود؟

۳۴. ناحیه مرتبط با پوشش گیاهی غنی چه امکاناتی را برای ساکنان فراهم می‌نماید؟

۳۵. ویژگی‌های نواحی را نام ببرید.

۳۶. جغرافی‌دان‌ها از گذشته تاکنون زمین را چگونه مورد مطالعه قرار داده‌اند؟ توضیح دهید.

۳۷. هدف جغرافی‌دان‌ها از تقسیم‌بندی و مطالعه زمین چیست؟

۳۸. ناحیه‌بندی را تعریف کنید.

۳۹. جغرافی‌دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه چگونه عمل می‌کنند؟ و آن را به چه شکل نمایش می‌دهند؟

۴۰. معیارهای مربوط به عوامل انسانی ناحیه‌بندی کدام‌اند؟ نام ببرید.

۴۱. ویژگی‌های عمدۀ بارش را نام ببرید.

۴۲. ایران به چند ناحیه بارشی تقسیم می‌شود؟ نام ببرید.

۴۳. اقوام ساکن در افغانستان را نام ببرید.

پخش

پاسخ نامه

دس ۱ معنا و مفهوم ناحیه

- ۳۶ | جغرافی دان ها از گذشته سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی که در آن ها پدیده ها با هم همگونی وحدت دارند، تقسیم کرده و سپس آن ها را مورد مطالعه قرار داده اند.
- ۳۷ | این تقسیم بندی ها به منظور شناخت بهتر و آسان تر مکان های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره مکان ها صورت می گیرد تا بتوان برای آن ها به طور صحیح برنامه ریزی نمود.
- ۳۸ | وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچکتر تقسیم می کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع «ناحیه بندی» کرده ایم.
- ۳۹ | جغرافی دان ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار می گیرند. آن ها با توجه به این معیارها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می کنند و نواحی مختلف را برروی نقشه نمایش می دهند.
- ۴۰ | این معیارها ممکن است جمعیت، اقوام (قومیت ها)، دین، زبان، فرهنگ، نوع فعالیت های اقتصادی و نظایر آن باشد.
- ۴۱ | امیانگین بارندگی سالانه، توزیع فصلی بارش و بالاترین میزان بارش روزانه
- ۴۲ | ایران به شش ناحیه بارشی تقسیم می شود: ۱) ناحیه خزر غربی ۲) ناحیه خزر شرقی ۳) ناحیه کردستان ۴) ناحیه آذربایجان و زاگرس ۵) ناحیه خراسان شمالی ۶) ناحیه داخلی ۷) پشتون ۸) تاجیک ۹) هزاره ۱۰) اُزبک ۱۱) آیماق ۱۲) ترکمن ۱۳) سایر اقوام
- ۴۳ | بلوچ ۱۴) گزینه (۲)؛ توزیع ماهانه بارش از ویژگی های عمده بارش در ایران نمی باشد.
- ۴۴ | ۱۵) گزینه (۱)؛ زبان از معیارهای انسانی ناحیه بندی است، اما نوع خاک، ناحیه های متمایز از یکدیگر به وجود می آورد و بر نوع پوشش گیاهی و کشت و ... تأثیر می گذارد؛ بنابراین نوع کشت به عوامل طبیعی ناحیه بندی مربوط است.
- ۴۵ | ۱۶) گزینه (۳)؛ یکی از کارهای جغرافی دانان مطالعه شباهت ها و تفاوت های مکان هاست. مکان هایی که ویژگی های مشابه دارند، همان نواحی هستند.
- ۴۶ | ۱۷) گزینه (۲)؛ هر مکان در روی زمین ویژگی هایی دارد و میان اجزا و پدیده های آن، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد.
- ۴۷ | ۱۸) گزینه (۴)؛ بخشی از سطح زمین است که ویژگی های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) همگون و خاصی دارد به طوری که با بخش های مجاور خود متفاوت است.
- ۴۸ | ۱۹) گزینه (۱)؛ زیست بومها جزء نواحی طبیعی هستند که هریک به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارند از بقیه متمایز می شوند.
- ۴۹ | ۲۰) گزینه (۳)؛ امکان تجارت دریایی
- ۵۰ | ۲۱) گزینه (۲)؛ هدف مورد مطالعه و تحقیق جغرافی دان
- ۵۱ | ۲۲) گزینه (۱)؛ عوامل انسانی
- ۵۲ | ۲۳) گزینه (۲)؛ ناهمواری ها - آب و هوا - پوشش گیاهی - خاک
- ۵۳ | ۲۴) گزینه (۱)؛ آلمانی - فرانسه - ایتالیایی - ژمنش
- ۵۴ | ۲۵) گزینه (۲)؛ هندو - اسلام - مسیحیت
- ۵۵ | ۲۶) گزینه (۱)؛ جذب جمعیت زیاد - رونق فعالیت های مربوط به تجارت - گردشگری و حمل و نقل بار و مسافر
- ۵۶ | ۲۷) گزینه (۲)؛ در این ناحیه به سبب بارندگی زیاد و رطوبت کافی، چمنزارهای وسیع
- ۵۷ | ۲۸) گزینه (۱)؛ در وجود آمده و شرایط مناسبی برای دامداری و پرورش گاو فراهم شده است. نوع خانه ها و شکل سقف ساختمان ها نیز با ریش های جوی و نوع فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه، یعنی نگهداری دام و علوفه تناسب دارد.
- ۵۸ | ۲۹) گزینه (۲)؛ ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (وحدت یابی). ۳۰) هر ناحیه جغرافیایی به درجه ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش های پیرامون خود متمایز می شود و با آن ها تفاوت دارد.
- ۵۹ | ۳۱) گزینه (۱)؛ درین ناحیه به سبب بارندگی زیاد و رطوبت کافی، چمنزارهای وسیع
- ۶۰ | ۳۲) گزینه (۲)؛ در این ناحیه به سبب بارندگی زیاد و رطوبت کافی، چمنزارهای وسیع
- ۶۱ | ۳۳) گزینه (۱)؛ بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارند. همچنان هرچه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور می شویم و به طرف مرزهای آن حرکت می کنیم، به تدریج از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می شود و سرانجام، این عوامل ناپدید می گردد.
- ۶۲ | ۳۴) گزینه (۲)؛ بنابراین، این طور نیست که عوامل وحدت و همگونی فقط در کانون ناحیه دیده شوند.